

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ В ПРАКТИКУ ПОЖЕЖНОГО АУДИТУ

Серйозною проблемою для багатьох країн світу, в тому числі для України є надзвичайні ситуації, зокрема пожежі. Зважаючи на велику шкоду, яку завдають пожежі, суспільство змушене шукати шляхи оптимізації системи забезпечення пожежної безпеки. Одним із найважливіших факторів, що може сприяти покращенню пожежної ситуації в країні є вдосконалення механізму незалежної оцінки ризиків. В умовах командно-адміністративної системи управління держава вступила в ролі єдиного повноправного власника і водночас, головним органом нагляду за дотриманням встановлених вимог.

У нинішній системі управління безпекою суб'єкт господарювання виступає в ролі безправного заручника системи, оскільки невиконання обов'язкових державних вимог загрожує призупиненням його діяльності, заходами державного впливу до посадових осіб, а безумовне виконання всіх вимог не можливе через їх взаємні суперечності та, головним чином, з економічних міркувань. У зв'язку з цим особа, яка піддається нагляду, не зацікавлена в повному і об'єктивному виявленні всіх невідповідностей.

Тому, пріоритетом в діяльності контрольно-наглядових органів, які опікуються питаннями пожежної безпеки, повинно стати впровадження нових форм і методів, спрямованих на зниження адміністративного навантаження на бізнес при збереженні належного рівня захисту особистості, майна і держави від пожеж та надзвичайних ситуацій.

Ряд фахівців у сфері дослідження ризиків вважає, що відмінність між небезпекою і ризиком полягає у тому, що небезпеку людина може і не усвідомлювати, не підозрювати про її існування, а ризик – це усвідомлення величин небезпеки і, залежно від діяльності людини вона може настати або не настати.

Поняття ризику пов'язується з усвідомленням небезпеки, загрози, ненадійності, невизначеності, невпевненості, випадковості, збитку.

Незалежна оцінка пожежного ризику передбачає такі етапи: аналіз документів, які характеризують пожежну небезпеку об'єкта захисту; перевірку об'єкта захисту для отримання об'єктивної інформації про стан пожежної безпеки об'єкта, виявлення можливості виникнення і розвитку пожежі та впливу на людей і матеріальні цінності небезпечних факторів пожежі, а також для визначення умов відповідності об'єкта захисту щодо вимог пожежної безпеки.

Результатом незалежної оцінки пожежних ризиків є висновок про відповідність (невідповідність) об'єкта захисту встановленим законодавчими та

іншими нормативно-правовими актами вимог у сфері забезпечення пожежної безпеки.

Аудит надає керівнику об'єктивну інформацію, на основі якої приймають обґрунтовані рішення. Сучасний керівник повинен бути зацікавлений у максимально ретельному та принциповому проведенні аудиту на відміну від нагляду, оскільки невчасно виявлені невідповідності містять у собі приховані ризики (загрози для здійснення діяльності, несподівані позови і санкції).

Аудит може бути внутрішнім і зовнішнім. Внутрішній аудит здійснюється власником об'єкта з метою перевірки відповідності системи управління пожежною безпекою до вимог законодавства з питань пожежної безпеки. Зовнішній аудит здійснюється аудиторською організацією на замовлення власника об'єкта.

Головна мета системи незалежної оцінки ризиків – перерозподілити відповідальність за нанесення шкоди або її спричинення між державною і тією організацією, яка безпосередньо може завдати шкоди чи завдає його громадянам – їх здоров'ю, майну – в результаті техногенних надзвичайних ситуацій. Сьогодні існує практично один спосіб компенсації такого збитку – це державна допомога з резервного фонду Уряду або з інших джерел. Коли щось сталося, постраждалі розраховують лише на підтримку держави. Оскільки не всі громадяни мають можливість застрахувати своє майно, то вони навряд чи дочекаються компенсації за збиток від підприємства або організації, які його завдали.

Необхідно зробити так, щоб саме це підприємство або організація взяли на себе відповідальність. Завдання – створити умови, за яких власник підприємства страхував би його ризик у страховій компанії, за встановленими тарифами страховки, що залежить від ступеня небезпеки того чи іншого підприємства.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1020-р “Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю)” передбачено:

- на першому етапі реалізації стратегії (три роки) – забезпечення переорієнтації системи державного нагляду (контролю) з домінуючої на сьогодні карально-репресивної на превентивну і ризик-орієнтовану, визначення базових засад модернізації та удосконалення системи державного нагляду (контролю);

- на другому етапі (два роки) – забезпечення створення системи державного нагляду (контролю), яка сприяє створенню сприятливого середовища для провадження господарської діяльності, розвитку малого і середнього підприємництва, залученню інвестицій, забезпечує уникнення або спотворення конкуренції на внутрішньому ринку, збалансовано захищає інтереси громадян, суб'єктів господарювання та держави [1].

Реалізація Стратегії сприятиме створенню системи державного нагляду (контролю), яка збалансовано захищатиме інтереси громадян, суб'єктів господарювання та держави”.

Система незалежної оцінки ризику буде ефективною тому, що кожен із учасників цього механізму буде зацікавлений у чіткому дотриманні іншими

сторона всіх встановлених вимог, а саме:

- по-перше, страхова компанія буде зацікавлена в клієнті;
- по-друге, сам клієнт буде зацікавлений застрахувати свою відповідальність, щоб у випадку пожежі потерпілі гарантовано отримали компенсації;

- по-третє, незалежна аудиторська компанія в умовах конкуренції на цьому ринку буде зацікавлена в проведенні якісного аудиту при чому незалежні аудиторські організації і їх експерти будуть отримувати акредитацію на право здійснення незалежної оцінки ризику у Державній регуляторній службі, або в ДСНС України, які будуть здійснювати контроль якості аудиторських перевірок. Професійна діяльність аудитора повинна бути застрахована тому що, як би добре не був підготовлений експерт, він не застрахований від помилок і, якщо аудиторською організацією допущена помилка збиток повинна компенсувати страхова компанія.

Для створення системи незалежного аудиту та аудиторських організацій потрібні будуть незалежні експерти із спеціальною освітою. Таких спеціалістів можуть навчати вищі навчальні заклади, які готують фахівців для підрозділів ДСНС України.

Отже, впровадження системи аудиту пожежної безпеки дозволить раціонально і ефективно побудувати систему нагляду за об'єктами, які становлять особливу пожежну небезпеку і не пов'язані з масовим перебуванням людей в основному це буде стосуватися об'єктів малого і середнього бізнесу, що у свою чергу, дозволить посилити увагу до особливо важливих та соціально значущих об'єктів.

Цитована література

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2017 р. № 1020-р “Про схвалення Стратегії реформування системи державного нагляду (контролю)”.

2. Кріса І.Я., Міллер О.В., Харчук А.І., Шелюх Ю.Є. Аудит з пожежної безпеки як альтернативна оцінка пожежного ризику об'єкта господарювання. Пожежна безпека. 2011, №19, С.